

LETO—YEAR XIV.

Chicago, Ill., torek, 25. januarja (Jan. 25) 1921)

Subscription \$5.00 Yearly.

STEJ.—NUMBER 20.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KAKO BO BRITANIJA PLAČALA DOLGOVE AMERIKI?

TO ŽELE IZVEDETI PROGRESIVNI SENATORJI.

Senatorja Walsh in LaFollette sta predložila tozadevne resolucije.

Washington, D. C. (Laurence Todd). — Senatorja Walsh in LaFollette, prvi iz Massachusettsa, drugi iz Wisconsin, želita po njihovi predložitvi resolucij, da se vrže malo več luči, na kakšen način plačevanja Velika Britanija se izogniti plačevanju obresti od štirih milijard dolarjev, ki jih dolguje Združenim državam.

Ta luč je potrebna, ker pride sem poseben pooblaščenec Lloyd Georgea z namerom, da se odloži fatalni dan za odplačilo v pravi denarju za pravi denar, prava živila, obteko in drugo blago, ki jih je vlada Združenih držav izročila britski. Progresivci v senatu žele izvedeti, če hoče Lloyd George obraniti svoje finančne pripomočke, da vojaško podjarni Irsko, Indijo, Egipt, Mezopotamijo ali druge dežele na naše proke. Dalje hočejo izvedeti, če se britske armade počajo in če se bodo vojne bojevale pod britskim navdženjem, ker ameriška vlada tako počasi pobira denar, ki ga potrebuje za kritje svojega deficita.

Evropski narodi dolgujejo naši vladi približno deset milijard dolarjev kot glavno vsoto in več kot sedem sto milijonov dolarjev obresti. V aprilu 1919 je zakladniški tajnik Glava pristal na dovoljenjem gospodov Fordneyja, Longwortha, in Kitchena, članov zborniškega odbora za sredstva, da se plačilo teh obresti odloži za tri leta. Ampak on tudi ni zahteval, da Britanija, Francija in drugi dolžniki plačajo obresti od tega obrestnega dolga. Tako Britanija prihrani obresti od velike vsote, za plačilo katerih je zdaj obravnavana.

Senator Walsh je predložil resolucijo, da državni in zakladniški departament predložita vse dokumente, vse informacije, vse ustmene dogovore ali pogajanja, ki se nanašajo na odplačilo obresti in povrnitev dolga. Senator LaFollette je takoj sledil z drugo resolucijo, ki prepoveduje tema departamentoma napraviti nadaljnje dogovore z britskim komisarjem sir Makenzie Dalziel Ohamersem, dokler predloženih pogovov ne predlože kongresu v potrdilo.

LaFolletteva resolucija povdarja, da obresti britskega dolga znašajo na leto našemu zakladništvu štiri sto sedemdeset milijonov dolarjev, da je bilo svojetasno poročano, da sedanja administracija napravi s sir McKinzijem dogovor pred 4. marcem, da se odloži plačilo nabranih obresti za več let, in končno da vlada Združenih držav ugroža to leto deficit dveh milijard dolarjev poleg šest sto petdeset milijonov dolarjev, ki jih je treba plačati železnikom. Zaradi tega zahteva, da se britska predloga zadrži, dokler novi kongres ne prične s svojim delom.

V kapitalu zelo dvomijo, da je Britanija zdaj v položaju, da plača svoj dolg Združenim državam. Velika Britanija ima zdaj "osem in trideset milijard dolga. Njeni drugi upniki lahko še manj čaka, da na plačilo kot mi. Britanija se zdaj nahaja sredi velikega poravnega, militarističnega programa v Aziji in Sredozemskem morju. Imajoča Indijo podvrženo, pripravljajo se na vojno v Perziji proti Rusom in podpirajo protikomunistične države ob ruski meji ima velike troške. Izbrati ima med odplačili svojega dolga in ustavljenjem vojne proti samoodločitvi narodov, s čimer pošilja sir McKenzija mesto zeta v Ameriko.

KONGRES MORDA ODKRIJE "SKANDAL, KAKRŠEN SE NI ZADEL AMERIKE."

New York, N. Y. — (Federated Press) — Sam Untermyer, glavni pravni zastopnik Lockwoodovega odseka, ki preiskuje stanovanjske razmere v New Yorku, je pri pojedini bogatih državljanov v hotelu Commodore izjavil: "Kongres mora preiskati poslovanje justičnega departamenta in urad oskrbnika sovražne lastnine. Ako je evidence, ki je v moji posesti, le za las resnična, tedaj bo videl svet celo vrsto največjih skandalov, kakršni se niso zadeli oficijelne Amerike."

WILSONOVA NOTA SE TIČE JAPONCEV?

Diplomatje pravijo, da je predsednik mislil Japonce, ko je poslal entente na mir s Rusijo.

ANGLEŠKO ČASOPISJE SE NORČUJE IZ NOTE.

Washington, 24. jan. — Diplomati so mnenja, da je Wilsonova zadnja nota glede Armenije v glavnem naperjena proti Japoncem. Predsednik hoče, da naj Velika Britanija izrazi svoj vpliv in prisili zaveznike Japonce, da se umaknejo iz Vladivostoka in drugih krajev Sibirije.

Wilson pravi v svoji noti, da naj zavezniki "zajamčijo Rusiji, da ne bodo napadali njenega teritorija in da ostane njena ozemlja nedotaknjena." Angleški francoski in italijanski šefi ni več na ruskih tleh, ne more se pa tega reči o Japoncih, ki so še vedno v Vladivostoku, na severni polovici otoka Sahalina in v gotovih drugih krajih vzhodnega sibirskega obrežja.

Znan je, da ameriška vlada težko gleda japonske čete v Sibiriji in državni departament je že večkrat namignil, da Japonci nimajo razloga za nadaljevanje okupacije. Wilsonova vlada je na stališču, da bi morala Japonci izprazniti Sibirijo še takrat, ko so oddale ameriške čete.

London, 24. jan. — The Chronicle je napadla Wilsonovo noto glede Armenije. List piše, da v notih kar mrgoli napak.

"Wilson pravi" — piše omenjeni list — "da se svet lahko prepriča o ponosnosti invazije Krima, da rusko vprašanje se ne bo rešilo s oboroženo intervencijo. Kdaj je bil Krim invadiran? Na Krimu je bila civilna vojna in kar se tiče situacije v Armeniji, je niso zakrivil boljševiki, temveč Kemalovi Turki. Toda pomislite, kakšno ceno zahteva Wilson za svoje posredovanje. Evropske velesile naj morda s silo jamčijo teritorialno integriteto Rusije, tiste Rusije, o kateri se še ne ve, kje so njene meje in ki se razteza od Poljske preko Azije do Pacifika! Velesile ne bi smele imeti nobene besede o ruskih zadevah, nobene povračila od Rusije, pač pa naj ščitijo dom revolucije proti vsem sovražnikom na dveh kontinentih. Vse to zahteva Wilson za svoje osebno posredovanje v Armeniji. Zdi se nam, da šitamo arabske pravljice "Tisoč in ena noč".

STEKEL PES JE OGRIZEL KNAJST OTROK.

Winetka, Ill. — Tukaj je stekel pes ogrizel enajst otrok, preden je ubil policijski načelnik, katerega je tudi popadel. Očividci, ki so videli gonjo na steklega psa, pravijo, da je ogrizel tudi nekega drugega psa.

GOVERNER V TEXASU JE ODPRASIL ODBOR ZA POMILOŠČENJE.

Austin, Tex. — Governor Pat M. Neff je razpustil odbor za pomilostenje, češ, da je razval preveč razumno s pomilostitvijo.

KEMALOVA OFENZIVA, UDAREC ZA ANGLIJO.

Anglija, ki bi rada obdržala Dardanele in Bospor, morda izpove vojno na vzhodu.

ANGLEŠKA CENZURA V CARIGRADU ZAKRIVA RESNICO O POLOŽAJU.

Pariz, 24. jan. — Velika Britanija namerava obdržati Dardanele in Bospor in s tem tudi Carigrad za vsako ceno — in valed tega stoji svet pred novo vojno. Da je to resnica, dokazuje dejstvo, ker angleški cenzor v Carigradu zadržuje vesti o resničnem položaju na bojišču v Anatoliji. Vsi kablji v Carigradu so pod kontrolo Angležev in angleški komisariji so zadnji teden potlačili vesti izredne važnosti.

Brzojavke o zmagah turških nacionalistov, ki prihajajo iz Carigrada, povejo komaj majhen del tega, kar se v resnici godi. Resnica je, da Mustafa Kemal paša koraka od zmage do zmage; njegove čete so strle na le grško armado, temveč pade pred seboj tudi turške redne čete, katere vodijo angleški oficirji. Položaj je danes tak, da kemalisti kontrolirajo vse Turčijo izveniš okega pasa, ki obdaja Carigrad, in par milij ozemlja naokrog Smirne, kamor so pobegnili premagani Grki.

Angleški imperialisti so zelo alarmirani. Takšna konfuzija vlada med njimi, da so poslali deputacije štabskih častnikov h Kemal paši glede neurednih pogajanj za mir, toda Kemal je odločno odklonil vsako pogajanje in poslal deputacije nazaj pod zaščito oboroženega spremstva. Kemal je dejal britskim poslancom, da bo govoril s njimi takrat, kadar zavezniki priznajo njegovo vlado kot de facto vlado Turčije.

Položaj je postal kritičen, kajti za okupacijo Anatolije pride na val na Carigrad. Kemal ve, da namerava Angleži obdržati dardanelsko ožino in Bospor in zato bo udaril na Carigrad s svojo oboroženo silo s namenom, da izžene ententne najemnike iz turškega glavnega mesta. Napad na Carigrad pomeni novo vojno, kajti Anglija ne bo dala Carigrada zlepa iz rok in storila bo vse, da potegne s seboj tudi Francijo in morda Združene države, zlasti če bodo Kemalu pomagali Rusi.

Včeraj se je izvedelo iz avtoritativnih virov, da je lord Hardinge informiral Francijo v imenu angleške vlade, da je Anglija pri volji sprejeti predlog Francije, da se dolžitev celokupne vsote vojne odškodnine odloži za pet let pod pogojem, če Francija prizna Angliji "pravico do sfere vplivanja v Dardanelah in Bosporu."

Carigrad, 24. jan. — Zavezniki okupirajo vse strateške pogoje v Carigradu in okolici. Medzavezniki komisariji so že obvestili velikega vezirja o ukrepih, ki jih mislijo izvršiti v obrambo Carigrada pred Kemalovim napadom. Angleško-francoske čete zasledijo vsa javna poslopja v Stambulu, kjer se že nahaja več tisoč medzaveznikiških vojakov.

Zavezniki se bolj boje revolucije v Carigradu kot prihoda nacionalistov. Znano je, da v mestu kar mrgoli Kemalovih pristavev in boljševikov, ki čakajo na ugodni trenutek, da se dvignejo proti zaveznikiškim četam. Vrhutega je v Carigradu blizu 100.000 bivših ruskih in turških vojakov, ki imajo prenočišča v motehah, kletih in v razvalinah. Ta velika masa je brez živl in oklepe in valed tega tvori večno nevarnost za zaveznikiška skladišča s življenjem in obleko.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo nestalno. Dež ali sneg. Severno-vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 35, najnižja 28. Močnejše izide ob 7:10, začne ob 4:55.

ANGLEŠKA VLADA PRIZNAVDA JE V INDIJI REVO-LUCIONARNO GIBANJE.

London, 24. jan. — Uradno se poroča, da so izbruhnili resni revolucionarni nemiri v okrožju Muzerpura v Indiji. Izvršeni so bili napadi na javne trge. Pristaši organizacije, ki propagira boj kot poti vsem civilnim službam, sedeljujejo v tem gibanju. Britske oblasti so poslale vojaške in policijske čete v ugrožane pokrajine.

ALI JE MOGOČE OŽIVETI KONKURENCO?

PREDSEDNIK OBRATNE KOMISIJE JO PRIPOROČA.

Koncentracija kapitala je pa ne dovolj.

Washington, D. C. — Konkurenca v ameriški industriji je skoraj "opolnoma izginila. To je seveda naraven pojav koncentracije kapitala.

Mr. Thompson, predsednik zvezne komisije, pa meni, da se naj umetno oživi in pazi na to, da konkurenca ne izgine. Še tako je razumeti njegove besede, ki jih je govoril pred senatnim odsekom za tovarniško izdelovanje, ko je bil zaslišan o Calderjevi predlogi za kontrolo premožnega industrije. Thompson je rekel: "Če se bismo ne more vrstiti po metodi, ki ohrani konkurenčni sistem živ, smo potnjeni v nacionalizacijo premožnega industrije, v stvar, ki mi ni všeč. Zaradi tega sem za preventivne postavbe. Zaradi tega mislim, da se določbe te predloge, v kolikor se nanašajo na zvezno obratno komisijo, izvedljive in praktične."

V Thompsonovi izjavi je značilno njegovo priporočilo, da se oživi konkurenca v trgovini. Trgovina se ne ozira na taka priporočila, ker se je pričel kapital centralizirati. Na vr. iz nekdanjih mesarskih mojstrov so nastali mesarski industrijalet, ti so se zopet združili v trust. V drugih industrijah opazimo ravno tak razvoj. In kadar ne spi in vidi, kaj se godi okoli njega, je to lahko opazil tudi pri denarnih zavodih in bankah, ki so ustanovili močnejše bančne centrale, katerih niti zveč drže v Wall Street.

Senator Reed iz Misourija je tudi precej čisto govoril o tem priporočilu, ker se mu najbrž zdi neizvedljivo. Dejal je, da ne vidi najmanjšega vzroka, zakaj bi se dala zvezni obratni komisiji, predsedniku ali komu drugemu pravica, da pogleda v računsko knjigo privatnega bizniškega podjetja.

Neki agent justičnega departamenta iz New Yorka je izpovedal, da je dožgal, da so konzumentje plačali tona premoga po \$20 do \$25 in da so premožgokopne družbe v oktobru in novembru prodale tona premoga po \$15. Po tej ceni so prodajali premog povprečno v teh dveh mesecih. Prodajali so premog svoji agenciji, ki je tržila na debelo. Trgovci na drobno so vsaj plačevali tona premoga po \$18 in napravili so dober dobiček, če so po kritju vseh stroškov imeli \$1.50 do \$2.50 dobička. Veliko premoga je šlo skozi več rok in vsakdo je seveda imel profit.

Iz izpovedi Thompsona in tega agenta jutirnega departamenta je bilo spoznati, da premožgova industrija daje izredno velik dobiček. Če je pa ustanovljen monopol, je pa zlat in neizprljiv rudnik. Ko so bili vsi fakti razzlagani, je bilo spoznati, da Calderjeva predloga ni drugega kot najno preventivno sredstvo, da se ne razširi ideja za nacionaliziranje premožgove industrije, dasiravno je jasno kot beli dan, da le nacionalizacija te industrije odpravi profitarstvo s premogom.

Green, tajnik rudarske organizacije U. M. W. of A., je čkal ves dan, da govori proti predlogi, ki daje predsedniku oblast, da v slučaju stavke lahko prevzame industrijo in jo militarizira, rav-

90.000 DELAVCEV BREZ DELA V CHIGAGU.

STEVILO BREZPOSELNIH DELAVCEV V MICHIGANU JE VELIKO.

Delavstvo pojačuje svoje vrste in se pripravlja na odpor proti podjetniškim mahinacijam.

Chicago, Ill. — Delavski departament, ki se trudi, da dožene število brezposelnih delavcev v Združenih državah, izjavlja, da je v Chicagu devdeset tisoč delavcev brez dela. V severni industrijalni sekcijsi Indiane je brez dela pet in dvajset tisoč delavcev. Ta sekcijsa je takorekoč nadaljevanje industrijskega bosa, ki se vije iz Chicaga ob Michiganem jezeru.

Alba, Mich. — Šumarska naselišča so v tej sekcijsi države poplavljena s brezposelnimi šumarskimi delavci, ki so prišli iz mest za delom v šume. Navadno ob tem času najbolj poje sekira v gozdih, ali na mnogih krajih letos delo počiva in podjetniki izjavljajo, da primanjkuje les za sekanje. Čudno, kajne, da je letos namreč prišel primanjkovati les za sekanje. Pravijo, da je izgovor vsak dober, četudi ga pes prinese na repu. In tako ho menda tudi tukaj. Bolj v zapadnih državah pravijo lesni podjetniki, da nimajo naročil, tukaj se pa izgovarjajo, da primanjkuje les za sekanje. Namen je seveda povsod enak: izstradati delavce, da sprejemajo niske meze.

Seattle, Wash. — Koliko so vredne delavske "organizacije", ki jih ustanovljajo podjetniki, da se delavci ne organizirajo v pravi delavski organizaciji, se je pokazalo pri kompaniji Floedel Donovan, ki lastuje žage in lesne tovarne v Bellinghamu, Wash., pravi Harry Call, član eksekutivnega odbora organizacije lesnih delavcev. Medzne lestvice nimajo nobene, pravi Call, in noben delavec ne ve, koliko bo zaslužil, dokler ne poteče mesec in prejme denar.

Milwaukee, Wis. — Med strokovno organizirane delavce je prišel nov duh. Povsod se širi spoznanje, da je treba podvojiti agitacijo za organiziranje delavcev. Delavci pravijo, da so jih do tega spoznanja privedli velepodjetniki s svojimi početjem, ki je ekološko sovražno delavcem.

William Coleman, poslovni odbornik "Zveznega delavskega sveta", meni, da kapitalisti sami s svojim početjem skrbijo, da ne ugasne navdušenje med delavci za organizacijo. Kolikor bolj podjetniki pritiskajo na delavce, toliko bolj se delavci zavedajo, da je njih rešitev odino v dobri organizaciji. Tako kapitalistični tlak povzroča protitlak.

BANDITJE SO VDELI V PROSTORE JAVNE DRAŽBE.

New York, N. Y. — Pet banditov je prihrumelo v prostore za javno dražbo na Dva in štirideseti cesti. Ubili so dražbarja Emanuel Sheldana in težko ranili njegovega pomočnika Henry Younga. Po izvršenem činu so zbežali, ne da bi imeli čas opolniti register za gotovino in ljudi, ki so se udeležili javne dražbe.

Ko so banditje viknili "roko kvikso", vstopilaj v zadnjo sobo, karte, so igrali ljudje igrali varte, so igrali udarili po njih s stoli. Banditje so odprli ogenj in ena oseba je bila ubita, druga pa ranjena.

notato tudi železnice in parnike, ki prevažajo premog. Thompson se je izognil diskusiji od te stvari, rekoč, da se ni "uvaševal" te določbe in zaradi tega ne more govoriti o nji. Dejal je, da misli, če pride premožgova industrija pod zvezno kontrolo, da bodo rudarji delali skozi vse leto in da so razmere zboljšajo.

ZAKON PROTI VOHUNSTVU V DELAVSKIH STROKOVNIH ORGANIZACIJAH.

Boston, Mass. — (Federated Press) — Zakonska predloga (J. P. Websterja v legislaturi države Massachusetts določa deset do dvajset let zaporne kazni proti vohunstvu v delavskih unijah. Webster je dejal, da je v Ameriki 200 detektivskih agentov, ki prejema-jo redne dohodke za špioniranje v delavskih organizacijah in nastavljanje agentov-provokaterjev. Kapitalisti so napovedali predlogi hud boj.

ANGLEŠKI KRALJ POMAGA KORLIČKU.

Srbaki kralj se pritožuje, da hoče, jo Angleži vpostaviti habsbursko monarhijo.

INTRICIRANJE ANGLEŽEV V ŠVICI.

Pariz, 24. jan. — Formalni protest srbskega kralja v imenu jugoslovankega ljudstva je razkril, da angleški kralj George sodeluje v Habsburški za vpostavljenje habsburške monarhije pod masko "podonavske konfederacije".

Dr. Beneš, zunanji minister Čehoslovačije, je tudi objavil protest in obsojal saroto, ki se knje v Švici. Beneš je dejal: "Ustanovitev podonavske konfederacije se bo smatralo za sovražni čin, ki izkove vojno."

Iz zanesljivih švicarskih virov se je izvedelo, da je imel angleški poslanik v Švici tajne sestanke s privrasci izgnanih Habsburčanov in Avstrij, Čehov in Polakov. Na sestankih se je govorilo o vpostavljenju avstro-ogrške monarhije pod kamoflažo "podonavske konfederacije".

Poroča se tudi, da je bil bivši avstrijski cesar Karl informiran o teh sestankih in načrtih zarotnikov. Karl je bil obveščen, da "naj bo pripravljen za povratek na prestol".

PROHIBICIONIŠKA GONJA V FARMARSKEM MESTU.

Za otroke je bila izredna zabava.

Gibson City, Ill. — Oh šestih zjutraj so se zbrali v Paxtonu, Ill., prohibicionistični agentje, šerif Albert Carson in osam deputiraj pod vodstvom Mark Potterja. Ko so se pridružili še državni pravnik Claude Swanson, so zasedli štiri avtomobile in se odpravili v petnajst milj oddaljeno mesto Gibson City.

Ko so dospeli v mesto, so obkolili dom nekoga Art T. Younga, profesionalnega igralca za denar. Younga ni bilo doma, ampak bilo je straži njegov prast, ki se je zakadil v prohibicionistiškega agenta Bert Nichoffa. Agent mu je sunil z nogo, prast je zakrnil in se zopet zakadil vanj. Agent se je zdaj umaknil in čakal, da so mu prišli njegovi tovariši na pomoč. Zaprl so prastja v hlev. Zdal je bila pot prosti.

Pred hišo so se zbrali otroci, ki so z veselim krikom in visokom podvajali prastjeve naskoke. Ko so agentje pobrali žganje, so se umpili drugam, kjer jim je bilo že povedano, da najdejo žganje. V tem času se je zbrala že cela četa otrok, ki je hodila za agenti in deputirji. Otroci so se smejali in uganjali burke. Četa stvar je izgledala kot vesela karnevalska procesija.

MEYER LONDON PRIPOROČA PRIZNANJE RUSKE VLADE.

New York, N. Y. — Meyer London, edini socialistični kongresnik, je zadnje dni na shodu v dvorani Forward priporočal, da Združene države takoj priznajo sovjetsko vlado Rusije. S tem korakom — je dejal London — na bo Amerika nišesar izgubila, lahko pa velika pridobi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (raven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za izposojništvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benevolent Society.

Owned by the Slovenic National Benevolent Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

ESTABLISHED 1911

Datum v oglepanju n. pr. (Januar 31-21) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

D'ANNUNZIO IGRA DOSLEDNO ŠE NADALJE ULOGO KOMEDIJANTA.

Dasiravno je D'Annunzio pobasal zlato na Reki pred svojim odhodom z Reke, da bo ložje gledal bodočnost v obraz, igra dosledno še nadalje ulogo komedijanta. Spremenil je zdaj toliko svojo taktiko, da ne gobežda več sam o junaki smrti, za katero se je odločil, če bo moral zapustiti Reko, ampak zanj govori neka izmed njegovih številnih prijateljic, ki so videle v tem političnem šarlatanu svoj ideal.

D'Annunzio se je v avtomobilu odpeljal iz Trsta na Opčino. Kam je namenjen, ni znano. Tako poroča brzojav.

Kajne, kako skrivnostno! Junak odhaja in nihče ne ve, kam se poda.

Ali če junak ne govori, tedaj klepeta njegova "prijateljica", ki je precej zgovorna, a kot ženska tudi nepremišljena. In ta ženska pripoveduje, da "veliki junak" odhaja v puščavo. Skoda, da še ni povedala, kako se bo preživljal v puščavi. Ali bo jedel same kobilice in koreninice kot nekdanji svetniki, da si s spokornim življenjem pridobi kraljestvo na drugem svetu, ker ga ni pridobil na tem svetu, ali pa povede s sabo celo vrsto zajeduhov kot nekdanji Lebaudeaux, prismojeni Francoz in cesar Sahare, da mu pomagajo zapraviti milijone, ki jih je odnesel s sabo z Reke.

Nepremišljenost njegove prijateljice nam pa pripoveduje, da je na Reki res bil le komedijant in nič drugega in ostane komedijant do njegove smrti.

Prijateljica pravi, da je vedno mislil, da Italija nikdar ne podvzame resnih korakov proti njemu. Nosil je s sabo vedno pijolo strupa. Ko je pa videl ubitega svojega tovariša grenadirja pri obstreljevanju Reke, je D'Annunzio mirno rekel: "D'Annunzio še živi, toda potolažiti se ne da." In D'Annunzio je lepo obdržal pijolo strupa v žepu, dasiravno je sto in sto krat obljubil svojim grenadirjem, da se usmrti, če bo Reka zasedena od italijanske armade.

Well, Italija res ni podvzela resnih korakov proti njemu. Postavil se je italijanski vladi z orožjem v bran, nagovarjal je vojake in pomorščake, da so dezertirali k njemu in D'Annunziu se ni skrivil las na glavi. Proti D'Annunziu niso le podvzeli nobenega resnega koraka, kajti marširanje italijanske armade na Reko, se vendar ne more smatrati za resen korak, ampak dovolili so mu, da je lepo pobasal denar in se odpeljal z Reke kot kakšen triumfator.

Kdor ni udarjen na možgane, razume to komedijo. Ali komedija z odhodom D'Annunzia z Reke še ni končana, kajti komedijanti ljubijo komedijo in v Rimu je precej komedijantov, ki se ravna po pravilu, čimdalj traja komedija, toliko rajše jo gleda ljudstvo in toliko ložje pozabi na svoje prazne želodce.

In tako se igra komedija dalje. Kot statistke v komediji zdaj nastopajo D'Annunziov prijateljice, junak D'Annunzio pa odhaja v puščavo, kjer mogoče nastopi zopet v glavni ulogi, kadar mu režiserji v Rimu ukažejo, da stopi zopet na oder v ulogi odrešenika italijanskega ljudstva.

Odkar so pričeli pisati zgodovino, je živel precej političnih komedijantov in šarlatanov, ali častno mesto med njimi gre D'Annunziu, kraljevemu pesniku, ker ga nobeden njegovih prednikov ni dosegel v deklamiranju brezpomembnih fraz.

D'Annunzio je bil komedijant na Reki in komedijant je tudi zdaj, ko odhaja v puščavo, in komedijant ostane do svoje smrti, ker v svojem življenju sploh še ni bil drugega kot komedijant, odkar je iz neapoljskih ljudskih nižin prilezel na dan.

KJER JE DELAVSTVO ZAVEDNO, NARAŠČA NJEGOVA GOSPODARSKA MOČ.

Ko so delavci pred nekaj leti pričeli s propagando, da se ustanovijo delavske banke na zadrugi podlagi, so se privatni bizniški interesi posmehevali delavcem, češ, kaj pa boste vi — delavci, ki niste za drugo ustvarjeni na svetu kot za trdo delo. Danes se privatni bizniški interesi ne posmehejejo več delavcem, kjer so ustanovili svoje zadrugne banke.

Ta je tako posmehevanje izginilo s tolstih in zaripljenih lic bankirjev in drugih privatnih finančnih interesov ker postojajo gotovi vzroki, kar potrjuje poročilo o finančnih institutih v Seattlu, Wash.

Tukaj so strokovno organizirani delavci ustanovili svojo banko pod imenom "Union Savings in Loan Association". Poročilo o finančnih napravah pravi, da so se hranilne vloge v delavskem podjetju pomnožile za \$451,728 ali več ko sto odstotkov. Poročilo o drugih bankah pa ni tako ugodno. Hranilne vloge so se pomnožile le pri pet manjših bankah, pri drugih velikih bankah so se pa zelo skrčile. To skrčenje znaša \$28,839,347.

Ljudstvo ima pač v teh trdih časih več zaupanja v delavska podjetja kot v privatnobizniška. Za delavce je dober pojav, za privatnobizniške pa zelo neprijeten vtis.

DOPISI.

Peoria, Ill. — O tukajšnjih delavskih razmerah ne bom poročal, ker jih sploh ni vredno omenjati. Kolesje v tukajšnjih tovarnah, katero se še vrti, bi lahko vrteli en keber. In to smo dobili od naših ljubih delodajalcev za božično in novoletno darilo, ker smo jim v preteklem letu karali in jim kupili milijone. Oni sedaj dobivajo brezplačne deleže čistega dobička v delnicah in mi imamo pa prazne želodce.

In ako bi se delavci pri zadnjih volitvah zavedali svoje dolžnosti napram svojemu resredu, bi bilo marsikaj drugače. Toda raje so poslušali neslane obljube profesionalnih političarjev, in dobili so, kar so tudi zaslužili. Niso toliko daleč mogli misliti, da je republikanska stranka tako tako stranka velepodjetnikov in ljudskih izkoriščevalcev, kot je demokratska. Deba naj raje je čaka odrešenja v ječi. Raje so oddali svoje glasove stranki, katere jih vedno izkorišča in tepe, mesto onem, ki je vse svoje življenje posvetil edinole boju za delavske pravice. In ki sedaj za to zdihuje v ječi. Ali se bomo zdramili iz tega političnega spanja? Ali bomo pri prihodnjih volitvah upoštevali klic atlantskega jetnika in oddali naše glasove stranki, ki je edina politična stranka razredno zavestnih delavcev, to je socialistična stranka! Upam da.

Pozivljem vse rojake, ki še niso dobili državljskih papirjev, da si iste preskrbijo, in da se udeležijo prihodnjih volitev in da tako stopimo na prste našim nasprotnikom in izkoriščevalcem. Organizirajte se in agitirajte za socialistično stranko. Organizirajte socialistične klube v vsaki naselbini. In ako boste to storili, ste lahko prepričani, da ne bomo vedno le predmet izkoriščanja.

In ravno tako je treba tudi delovati na to, da vendar enkrat pridemo do tako zaželjenega cilja, združenja vseh slovenskih podpornih zvez in jedrot. Ravno sedaj se bo vršila izredna konvencija Slovenske narodne podporne jednote v svrhu združitve in upam, da mi ni treba še posebej omenjati, da je ta konvencija izredno važna za vse članstvo SNPJ. In radi tega apeliram na vsa društva SNPJ, da pošljejo svoje delegate na to konvencijo in ako kako društvo ne more poslati delegata na to konvencijo v sled prenelega števila članov, naj se mala društva združijo in postojajo skupnega delegata. In ako pride do združitve, bomo Slovenci storili velik korak na poti napredka. Kajti imeli bomo eno veliko in močno podporno organizacijo in tako bomo imeli tudi veliko boljše priliko za politično organiziranje.

Nadalje je živa potreba, da razširimo agitacijo za prave delavske liste in da iste podpiramo z vsemi našimi močmi. Kajti ravno časopisje je naša zvezda vodnica v naši borbi za boljše bodočnost. V sled tega apeliram na vse rojake-člane SNPJ, da kujejo list Prosveta in Proletarce. Sploh bi pa bila sveta dolžnost slehernega člana SNPJ, da je naročen na list Prosveta, ker je ta list lastnina vseh članov SNPJ in ni lastnina nobene privatne korporacije. In ta dva lista Prosveta in Proletarce sta tudi edina prava slovenska lista v Združenih državah, kar se je pokazalo pri zadnjih volitvah meseca novembra. Nista taka lista, kot so hili ostali, ki so verno capljali za demokratsko ali republikansko stranko in zraven pa kričali, da so "socialistični" in delavski. Meje mineje pri tem je da ka-

kor so ti listi obrnili hrbet delavstvu v največjem trenutku, da bi mi smeli ravnotako narediti, obrniti jim hrbet in zadržati mošnjo, ko pridejo zanje pobirati naročnino.

Se enkrat apeliram na rojake, ki še niso državljsani, da dobijo čimprej je mogoče državljske papirje, da organizirajo socialistične klube. Le na ta način nam je mogoče izboljšati naš bojni položaj, edino glasovnica v roki je naše pravo orožje.

Za nametek brezposelnosti so nam tukaj še podražili vodo, plin, elektriko in vožnjo na publicni železnici, kakor se vidi nas delavce hočejo na vsak način popolnoma unčiti. Nekateri se tolašijo s staro frazo "ho že Bog dal" — da ne bomo nič imeli. — Slovenski premogar.

Siata, O. — Prepričan sem, da iz te naselbine še ni bilo dopisa v slovenskih listih. — Torej naj jaz nekoliko poročam.

V tej naselbini so tri slovenske družine in odsek pečlarjev, torej okrog 19 oseb, in upam si trditi, da je vseh teh devetnajst oseb tudi pri Slovenski narodni podporni jednoti.

V dolgih zimskih večerih najraje prebiramo nam prihodnji in najbolj slovenski list Prosveta in sicer od prve do zadnje vrstice. Toda žal, dobrih in veselih novic ne morem najti. Vedno se čita le, kako velepodjetniki odpuščajo delavce iz svojih tovarnen, organizirane in neorganizirane; kako utrjujejo plačo, kerkajajo delovni čas, in nekateri tovarnarji so odpravili plačo za čezurno delo in v največ tovarnah so utrjali plačo za od 20 do 25 odstotkov. — Torej je ubogi delavec udarjen za polovico svojega prejšnjega zaslužka.

In pri vsem tem delavce ne ve, da je sam kriv vsega tega, kar je žalostno a resnično. Vsekdo se še dobro spominja zadnje stavke jeklarskih in železarskih delavcev. V spomin mi pride, kako se delavci z veseljem udrihali po svojih tovarnih — delavcih. In zakaj? Zato ker je "gospod bos" rekel tako. In kje so danes oni bos, ki so pred dobrim letom nosili delavcem jedla v tovarno? Kje so danes oni bos, ki so ti rekli "kako boš pa preživel svojo družino, ženo in otroke v času to druzine ako boš stakal"? Kje so danes oni "prijatelji", ki so rekli, "da je nemogoče sedaj stavkati, ampak da naj vsekdo dela in dela"? In ubogi delavec je slepo sledil onim sirenkim glasovom, potegnili klobuk na oči in šel v tovarno delati za časa stavke.

In danes! Ravno oni "gospod" bos pride v tovarno prav prevzetno, z belim ovratnikom in svileni ovratniko, in še ne pogleda na delavca, ki v strahu pričakuje, ali mu bo dovolil delati, ali mu bo rekel: "John, ker ste me lansko leto poslušali in me ubogali, ubogajte me še danes, in pjdite domov, ker nimam dela za vas". In razumno, delavce gre ne da bi se ogledal in grabi za tih jeza, ali kaj saj mu je bos prav povedal.

Sedaj sleherni delavec lahko sprevidi, kaj bi pomenila vapošna stavka, ako bi bili vsi organizirani, da bi vsi stali trdno kot en moč. Sploh bi bil ves položaj delavcev sedaj drugačen, ako bi bili delavci organizirani. Ker pa niso organizirani, so pa navadno izgovarjajo drug na drugega: ti si kriv tega, ne, ti si vzrok, do čim so vsi enaki.

Apeliram na delavce-rojake, organizirajte se strokovno in politično. To lahko vsekdo že sprevidi, da biti samo strokovno organizirani ni dovolj, ampak delavstvo mora biti tudi politično organizirano in da se zaveda, kaj je njegova dolžnost na volitni dan. Že nešteto krat je bilo pove-

dano in pojasnjeno, da imajo velepodjetniki edino iz tega vzroka svo politično moč in sploh moč, ker so politično dobro organizirani. In ko bi vsi delavci oddali svoje glasove kandidatom, katere so postavlili politično organizirani delavci, bi tudi ne bilo treba toliko stavk in drugih meznih bojev. — Delavci rojaki, upoštevajte to! In ne boste se krmali!

Pozabiti tudi ne smemo omeniti aktivnost tukašnjega pečlarskega kluba "Korenina vstaja" št. 12 pečlarske organizacije. Na zadnji klubovi seji je bilo sklenjeno da priredi veselico in da v ta namen kupi dva prečka in četrty krave ter največjo gosko. Klub namreč želi prijeti Pusta vsaj za en rog en večer. Odbor tega kluba vabi najljubše vse naseljenice v tej naselbini, torej vseh 19 oseb iz todi iz bližnje okolice, da se udeležijo te veselice, ker je še vse pripravljeno: živina zaklana in počko se v vodi. — Program te veselice je: 1) Točno ob napovedani uri odpre vratar glavna vrata. 2) Načelnik kluba pozdravi dole goste (ako jih bo kaj). 3) Natakhar odkaze doblim damam sedeže pri mizi. 4) Isto gramočen 5) Nastop klubovega dramskega zveza njegovim orodjem. 6) Pazar in križ. — 7) Kdo je lačen, naj hitro je. — 8) Ples v največji dvorani. — Sleherni pečlar naj pripelje s seboj tudi svojo pečlarico in ako mogoče še dve, da ne bo kateri žalostno čepel v kakem kotu. — Načelnik kluba.

Seamons, Kans. — Na kratko hočem poročati o tukajšnjih delavskih razmerah. — Za novoletno darilo smo dobili nezaključene in neprostovoljne počitnice, katerih ni nihče vesel sedaj v zimskem času. Počitnice same bi se ne bile preneale, ali to je krivi, ko delavce preneha delati, da se tudi ustavi vse dohodki ali jesti je pa treba sedem dni v tednu. — V tukašnjih okolišč je obavt ustavljen do mloga v vseh rokih, in v nekaterih že od 29. decembra lanskega leta, in še ni nobenega znamenja, da bi pričeli z obratom.

Mimolje je komaj leto dni, ko je kanaski guverner Allen poslal v to državo protokolce, da so nekakšni premor pri parnih lopatah v času naše stavke. Takrat so peli, da se s produkcijo premorja v zimskem času ne sme prenehati, da ne bodo ljudje umraveli. Sedaj pa, ko se premogovniški baroni sam ustavili o brat oziroma produkcijo premorja, se pa nihče ne briga, ali imaj "public" dovolj premoga, ali ne bodo umraveli v motih; sedaj je vse dobro. Nihče se ne briga, kako se bodo delavci preživeli v zimskem času, ki so brez dela, ali ne bodo stradali in umraveli. — Tukaj je pritišla proces huda zima in tako splošno razmere premogarjev se poslabšala. — Anton Mast.

Roundup, Mont. — V mojem zadnjem poročilu glede ponesrečbe dveh tukašnjih rojakov ki je bilo priobčeno v Prosveti št. 9 se je vrnila meljuba napaka. Glasiti bi se moralo "Roundup, Mont." in ne "Roundup, Minn." — Toliko v popravek, da ne bo kakera nespornost. — Maks Poljak.

LISTOPADNA UREDNOSTVA. F.R. Park Hill, Pa. — Ko bi doznali narodnost in ime dotične ženske, bi bila identifikacija, in bi to poročali v listih.

PROTESTANTOVSKI ŠKOF SE JE PRIČEL ZANIMATI ZA MOONETJA.

San Francisco, Cal. — Rt. rev. Edward L. Parsons, protestantovski episkopalni škof, se je pričel zanimati za Moonetja, po nedolžnem oboježenja v domartno ječo zaradi bombne eksplozije na dan pohoda za vojno pripravljanje. Izpoved detektiv Draper Hande, ki je izpovedal, da se bile priče podučene, kako naj pričajo, ga je tako podžgala, da se je obrnil na Fremont Olderja, urednika "The San Francisco Calla" za boljše informacije.

V svojem pismu pravi škof, da je dosti slabše, če pravica na nižjih sodiščih postaja sumljiva, ampak stvar postaja nevedeljiva, če se sumljivost razširi tudi na višja sodišča. Dalje pravi: "Ne dober pridelek na polju in ne industrijalna prosperiteta ne moreta odvrniti oči od nas, če so temnji naše socialne strukture gnili."

PREDSEDNIK HRVATSKE NARODNE ZAJEDNICE MRTEV.

Pittsburgh, Pa. — Jože Marohnić, predsednik "Hrvatske narodne zajednice," je mrtev. Njegovo delo med ameriškim Hrvati in Jugoslavlani je znano vsem, ki so se brigali za izboljšanje razmer jugoslovanskih izseljenkov v Ameriki in jugoslovanskega ljudstva v stari domovini. Jože Marohnić ni spadal med one elemente, ki so stali v prvih vrstah bojevnikov, kadar je šlo za izboljšanje današnjih socialnih razmer, toda lahko se reče, da je delal za izboljšanje socialnih razmer. Bila mu lahka gruda nove domovine! — Pogreb se vrši v sredo dne 26. januarja.

SODNIJSKA PREPOVED KOT OBČNO IZRAVILO.

Indianapolis, Ind. — Zvezni sodnik Anderson je izdal sodnijsko prepoved proti strokovno organiziranim delavcem, ki skušajo organizirati tovarniške delavce v Shelbyvillu. Sodnijska prepoved je bila izdana na petičjo potovalnega agenta, ki živi v Chicagu. V svoji petičji navaja agent, da mu je težko živeti, ker so strokovno organizirani delavci omejili produkcijo tvrdk, ki jih on zastopa.

Do danes še ni bila izdana sodnijska prepoved, da podjetniki ne smejo znižati delavške meze, kajti če se zniža delavska meza, ne morejo delavci prehraniti sebe in svojih družin. In taka sodnijska prepoved ne bo najbrž tudi nikdar izdana.

PANETNA GOVERNERJEVA BENEKA.

Oklahoma City, Okla. — Guverner Robertson je v svoji poslanici na legislaturo izjavil, da bo zakon, ki prepoveduje stavke, lahko sprejet le prek njegovega veta.

Governor Allen je nedavno prišel v Oklahomo in je v interesu privatnega biznesa hvalil kanaske protistavkovni zakon. Na guvernerja v Oklahomi niso nje govs govorcič naravnili naj manjšega očinka, kajti tukašnji guverner je rekel: "Bilo je izvršeno precej agitacije v nekaterih kmetih naše države v prilog industrijalnemu zakonu, kot ga imajo v Kansasu. Jas nisem prepričan, da je taka postava nekaj pametnega in upam, da se ne bo nadaljevala nepotrebna agitacija za to stvar."

LADJA JE NASEDLA.

Racine, Wis. — Eno miljo sverno od mesta je naselil parnik na peščinah. Narečje je povzročilo gosta megla, ki je pokrivala Michiganansko jezero.

Knjige! Knjige!

Leposlovno-znanstvena knjižnica Slovenske narodne podporne jednote (Književna matica) je pravkar izdala prvi dve knjigi: "Zgodovina", Spisal Ivan Molek. Socialna povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki, ki pokazuje težke posledice suspendiranega zakona in mazaškega zdravljenja spolnih bolezni. Resnična slika gnilih družinskih razmer. — Knjiga je trdo vezana v fine platnice, ima 304 strani in stane s poštnino vred \$1.75.

"Zakon blagoslovit", Spisal J. Howard Moore, prevel J. M. Poljudna znanstvena razprava o razvoju kivilji in Slovaka in ponavljajo življenja in duševnega razvoja pri slehernem posamezniku. Ta knjiga je ključ do mnogih tajnosti in pojasnjuje razne instinkte, ki jih vidimo vsak dan pri otrocih. Knjiga ima 13 slik, je trdo vezana, šteje 66 strani in stane s poštnino vred \$1.50.

Kdor naredi obznan obo goraj knjigi, ju dala za tri dolarje postatne preste. — Z naročbo je poslati denar po Money Orderu, čeku ali v gotovini v registriranem pismu.

Kdor ljubi dobro, pošlino šilvo, naj takaj naroči obe knjigi in ne bo mu žal.

Vsa naročila prejema tajnik Leposlovno-znanstvene knjižnice S. N. P. J.

Frank Alš, 2124 So. Crawford Ave. (Adv.) Chicago, Ill.

Obravnava proti hribovcem Zap. Virginije prične v sredo.

OSTOŽENI SO UMORA PRVE VRSTE.

Rudarska organizacija U. M. W. of A. jim bo stala ob strani.

Washington, D. C. — Obravnava proti štiri in dvajset hribovcem v Zapadni Virginiji prične v sredo v Williamsonu, W. Va., ki so obtoženi umora prve vrste. Wm. Green, glavni tajnik rudarske organizacije U. M. W. of A., je izjavil, da jim bo dala rudarska organizacija vso moralno in materialno pomoč.

Sodniška obravnava je posledica boja s strelnimi orožjem, ki se je odigral na glavni ulici v Matewani dne 19. junja lanskega leta. Bitka je prišla, ker so kompanijski stražniki aretirali Sid Hatfield, da, poljejskega načelnika v Matewani. Hatfield je potomec Hatfieldov, ki so živeli v krvni osveti z McCoyji. Prizadeji so tudi deputiji iz Matewani in člani rudarske organizacije.

Tajnik Green je podal naslednjo izjavo:

"Rudarska organizacija (U. M. W. of A.) je pripravljena dati štiri in dvajset obojencem pri obravnavi zaradi umora vso moralno in finančno pomoč, ki prične ta teden v Williamsonu. Ta sodniška obravnava je naravnost posledica barbarske vojne, ki jo vodijo premogovniški podjetniki v okraju Mingo proti članom rudarske organizacije. Dokler so življenja naših članov v nevarnosti, smo pripravljeni se poslužiti vseh sredstev, da dokazemo njih nedolžnost. Seveda bo sodišče odločilo o njihovi usodi. Toda dali bomo zagovorništvu vse ugodnosti, ki jih lahko damo po svoji moči.

"Rudarska organizacija (U. M. W. of A.) se je odločila, da izpri ruderji v okraju Mingo dosežejo pravice. Te može so z njihovimi družinami vred s silo postavili iz njih domov, ker so izvršili hudo delstvo, da so bili člani organizacije. Premogovniški podjetniki so najeli profesionalne pretepeče, da se je evikcija hitreje izvršila. Mi zahtevamo, da se vporabljanje pretepečev v rudarskih okrajih Zapadne Virginije preneha. Treba je, da se zopet vpostavi republiška forma vlade, kot je določa ustava, v okraju Mingo in da se gospodarski vladi premogovniških baronov napravi konec.

"Danes živijo več kot tisoč iz hris izgnanih rudarjev s svojimi družinami v šotorih na goličavih gričih v Mingu. Oni prenašajo trpljenje, kakršno je nepomno v zgodovini ameriške industrijske vojne. Oni se ne bodo vrnili na delo, dokler premogovniški podjetniki ne priznajo po vladi proglašenega kolektivnega pogajanja. Organizacija jih podpira s šivili in obleko in skuša od njih odvrtiti trpljenje, ki ga prinaša zima.

"Agresivna akcija proti premogovniškim podjetnikom v okraju Mingu, W. Va., in Birminghamskem distriktu v Alabami, je zdaj začrtana. Čas je tukaj, da odnehajo kajti mi smo pripravljeni, da to odnehanje izdramimo. Položaj v obeh krajih nima ničesar skupnega s povprečnim industrijskim prepripor, v katerem drugem kraju tej deželi.

V obeh distriktih imajo delavci za svoj cilj osvoboditev izpod peonažnega sistema, za katerega ni prostora v naši vladni formi."

ALI SO OBČINSKA PODJETJA DESENI?

Seattle, Wash. — Oficijsko poročilo pokazuje, da so se pomnožili komati dohodkov mestne elektrarne. Dohodki zadnjega leta znašajo \$2.250.000, v letu 1919 so pa znašali \$2.100.000.

Dohodki vodovne naprave so se pomnožili za \$37.000.

Značilno pa je, da mesto ni podražilo električne sile in vode, medtem ko vidimo v mestih, v katerih so vodovodne naprave in elektrarne v krepitvi privlačnosti interesov, da se cene vlačijo, delavcem bi pa najraje utrjali mezo.

BANDITJE SO OROPALI SA- LUNARJA ZA VELIKO VSOOTO.

Chicago, Ill. — Pet avtomobilov je oropalo salunarija Alfred Hogana za \$2.100. Hogan je imel večjo vsooto denarja, da izmenja črke delavcev.

"PLAVE" POSTAVE SO HIPO- KRITICNE.

Tako izjavljajo verniki, sedem-dnevnega adventa na svoji konvenciji.

New York, N. Y. — Cerkev sedem-dnevnega adventa obdržava svojo konvencijo, na katero je prišlo do sto petdeset duhovnov te verke sekte. Konvencija je sprejela resolucijo, v kateri ostro protestira proti sprejemu novih "plavih" postav, ravnotako pa zahteva, da se odpravijo vse postavne vrste.

V resoluciji so naštetih važni vzroki proti tem postavam, katere bi radi nekateri verski fanatiki zopet oživel. Zelo važen argument v tej resoluciji je v besedah, ki pravijo, da pristijena reč ustvarja hinavce.

DRUŽINSKA TRAGEDIJA.

East Liverpool, O. — 47-letni poljejski kapitan Fred Evans, zaposlen pri Crucible Steel kompaniji, je težko obstrill svojo 45-letno soprogo. Po izvršenem zločinu je obrnil samokres proti sebi in se ustrelil. Verok drami je majhen družinski prepri, ki se je odigral pred očmi 17-letnega sina.

Inozemstvo.

Deset mrtvih v italijanskih iz- gredih.

Milan, 23. jan. — Iz Neapla poročajo, da je bilo v izgredih med komunisti in fašisti v Castellarmu deset oseb ubitih in 50 ranjenih. Vojske čete so naredile mir, in zdaj patrulirajo po mestu.

Francoška zbornica podprla Brianda.

Pariz, 2. jan. — Nižja zbornica je večeraj odobrila program nove Briandove vlade s 475 glasovi proti 68. Briand ni povedal posameznem, kako misli njegova vlada prisiliti Nemčijo na izpolnitev vseh mirovni pogojev.

Tirolska se hoče pridružiti k Bavarski.

Bern, Švica, 23. jan. — Tirolski deželni zbor je sklenil, da se vni plebiscit na Tirolskem za združitve Tirolske z Bavarsko, ako avstrijska vlada ne reši vprašanja združitve z Nemčijo v enem mesecu.

Japonske municijske tovarne obratujejo s polno paro.

Honolulu, Havaji, 22. jan. — Privatno poročilo iz Tokija se glasi, da municijske tovarne na Japonskem obratujejo s polno paro dan in noč. Samo v tovarnah militarnih fotografic o prene delu 2000 delavcev oboje ga spoja. Japonska vlada je tudi uvedla tajno policijsko nadzorstvo proti tujcem, čeprav je že dve leti odkar je minila vojna. Vsi potniki, posebno pa Američani, ki se izkrcajo v japonskih lukah, so preiskani pod pretrvezo, da ne zanešajo nalezljivih boleznih na Japonsko.

Napad na Kemal pašo.

London, 23. jan. — Iz Smirne čez Atene javljajo, da je turški avijatik, poročnik Hussein, namestnik asirtiti Mustafa Kemal paša, voditelja turških revolucionarjev v Anatoliji. Oddal je tri strele na Kemala, toda zgrešil je cilj na kar je bil prijet.

Zakon za delavske kontrole to- varn v Italiji.

Rim, 23. jan. — Ministrski predsednik Giolitti je pripravil za parlament predlogo, ki daje delavcem delno kontrolo in upravo tovarn. Predloga izlira iz zadnjega gibanja kovinarjev, ki so zasedli tovarne.

4400 samomorov na na Ogrskem.

Budapešta, 22. jan. — Politijski podatki kažejo, da je 1200 mladih in 1920 žensk izvršilo samomor na Ogrskem v minulim letu. Dalje je bilo prijavljenih več kot 10.000 poskusov samomora. — To dokazuje, kakšne krasne razmere so na Ogrskem pod klerikalnim režimom belega terorja.

Franconi bi radi organizirali car- jeve upnike.

Pariz, 23. jan. — Poluradni "Temps" zahteva v uvodnem članku, da vsi upniki carjeve Rusije z Združenimi državami vred porzanejo skupno akcijo glede dolgov, ki jih noče plačati svetovni materijalnih dohodkov.

aka vlada. List priporoča, da upniki organizirajo komisijo po zgledu zavezniške odškodninske komisije, katere naj ima svoj sedež v Parizu in katere naj potem deluje na to, da se dolгови izterjajo na kakršenkoli način.

7.600.000 delavcev izvojevalo več- jo mezo s stavkami na Angleškem.

London, 23. jan. — Delavski statistični podatki za leto 1920 pokazujejo, da so stavke v tem letu prinesle povzvišanje plače 7.600.000 delavcem, delovne ure so pa bile znižane pol milijonu delavcev. Vred stavk je bilo izgubljenih — 27 milijonov delovnih dni.

Grški kralj v konfliktu s entento.

Atene, Grška, 24. jan. — Grška vlada grozi Angliji in Franciji, da razveljavi vse zaključke Venizelosove vlade in med temi tudi angleško-francoška posojila ako Anglija in Francija kmalu ne priznata Konstantinove vlade v Atenah.

Časnikarska stavka v Lisbonu.

Lisbon, Portugalska, 24. jan. — Vred stavke tiskarskih delavcev so prenehali izhajati vsi listi v Lisbonu izvenki socialističnega dnevnika "A Batalha", ki zastopa delavsko federacijo in stavkarje. Delavci zahtevajo povečanje meze.

Divji boji na Irskem.

Dublin, Irsko, 24. jan. — Angleške čete izvršujejo strašno represalije v okraju Galway. Čenoru-javel so polgali večje števila vad in mnogo oseb je bilo ubitih. Represalije so bile izvršene zaradi sobotnih napačev na policijske barake. Irsko brigado v Tipperaryju je napadla trinajst barak, toda angleško uradno poročilo se glasi, da so bili napadi brez uspeha.

Irski republikanci so se zadnje čase zelo delavni pri iztrebljevanju špiunov. V okrajih Tipperary, Monaghan in Cork so našli šest oseb ustrelenih in mnogo drugih se pogreša. Sinfajnovci kratkoma ustrelje vohuna na mestu, kjer ga ujamejo ali zalotijo.

V Rostreverju so v nedeljo ponoči zgorile policijske barake. V raznih drugih krajih je bilo ubitih sedem civilistov. Maskirani vojaki so udrili v samostan v Dumanwayu in rahli menihi Cormacka. Blizu Bandona so našli truplo bivšega irskega vojaka. Bil je ustrelen. Na sebi je imel pripet listek z napisom "špiun".

Nekaj pojasnil glede dohodninskega davka za leto 1920.

—12—

Washington, D. C. — Ako dva lastnika kakor podjetje morata napraviti vsak za so poročilo, v katerem morata navesti vse svoje komate dohodkov. Izpolniti pa morata listino št. 1005, katere listine so naložile pripravljene za podjetje, katere lastniki samo dve osebi. Cilni dohodek takega podjetja se izračuna na isti podlagi, kot je določeno za vsakega posameznega davkoplačevalca. V poročilu, katerega izdelata za podjetje pa ni dovoljeno od računski od komatnih dohodkov darila raznim podpornim, znanstvenim, dobrodelnim in podobnim organizacijam, ampak take prispevke mora odračunati vsak posameznik. Lastnika takega podjetja morata takzati v svojem poročilu vse dohodke, katere imata od podjetja kakor tudi deleže od skupnih letnih dohodkov podjetja brez ozira ali sta jih dobila od podjetja ali ne.

Davčni zakon zahteva od takih podjetij poročilo brez ozira ali je imelo to podjetje kak dohodek ali ne. V poročilu mora biti jasno navedeno ime in naslov vsakega posameznega lastnika tega podjetja in delež iz podjetja. Poročilo, katerega izdelata lastnika tega podjetja, lahko podpisata in zapričjeta oba.

Davčni zakon zahteva, da izdelajo enako poročilo tudi lastniki takezovane korporacije za osebno službo, katere člani so glavni lastniki raznih podjetij in ki lastujejo večino delne ali ki nadzorujejo podjetje ali ki delajo v tem podjetju na kakršenkoli način in kapital naložen v tej korporaciji ni naložen v avrhe materijalnih dohodkov.

Sicer pa po davčnem zakonu te vrste korporacije niso podvržene dohodninskemu davku, toda kajne temu morajo priložiti poročilo, v katerem je jasno izkazano dohodek te korporacije.

Davčni zakon ne predpisuje koliko delavci mora lastovati delo, da je glavni lastnik podjetja; vendar se ne smatra za glavnega lastnika kakvega podjetja doletni, ki lastuje manj kot 80 odstotkov vseh delne in ki ne delajo aktivno v podjetju samem.

Toda vsaka korporacija za osebno službo ni kvalificirani kot taka, katere kapital se rabi za glavno, ki služi v materijalni dohodek. Po davčnem zakonu sledeče korporacije niso kvalificirane kot korporacije za osebno službo: Inozemske korporacije, korporacije, katerih 50 odstotkov komatnih dohodkov obstoji iz dohodkov pri kupeljah; korporacije, katerih 50 odstotkov dohodkov je bilo od vladnih naročil, katere je dobila korporacija med 6. aprilom 1917 pa do 11. novembra 1918.

V poročilu glede dohodninskega davka mora biti jasno označen naslov in ime vsakega člana te korporacije, vsota deleža, katerega ga je vplačal in vsi dohodki, katere je imela taka korporacija kakor tudi jasno označeno, s kakim poslom se je bavila korporacija. Poročilo mora biti zapričeno od predsednika ali podpredsednika korporacije, hišagajnika ali namestnika hišagajnika te korporacije, ali pa kakkega uradnika izvršvalnega odbora.

NAENANILLO IN ZAHVALA.

Vsem prijateljem, znaneem in sorodnikom nananjamo žalostno vest, da je po dveletnem bolehanju mirno zaspala moja draga mati.

MARIJA KRAMAR

(rojena Japel)

dne 25. decembra 1920 v 18. leti vasi pri Igu. Pogreb se je vršil iz hiše žalosti na Ižansko pokopališče Sv. Martina dne 27. dec. 1. l. Ob veliki niležbi občinstva je bila položena k zadnjemu počitku.

Počivaj mirno v slovenski rodni zemlji draga mamica, grob tvoj je ogrnila zima v belo odejo. Sicer pride spomlad in grob bo odet z zelenim in krasnim cvetjem, mati darava bo mesto mene vanila na tvojo gomilo cvetke. Počivaj mirno!

Frank Kramar,
1022 State St., Girard, Ohio.

NAENANILLO IN ZAHVALA.

Nananjam tužno vest vsem znaneem in prijateljem izom Amerike, da je preminul v minulem letu za pljučnico in mrlico moj ljubeči soprog in oče

ANTON LAVRENOVIČ

v svoji zgodnji starosti 31 let in tri mesece. Bil je doma iz vasi Račice, pošta Podgrad, Primorske. Umrl je dne 21. februarja, in bil spravljen, ter pokopan po katoliškem obredu na pokopališče v Washington, Pa. Tukaj zapuščala mene žalujočo soprogo in šest še nedorašlih otrok v starosti od 19 mesecev pa do devet in pol let. V starem kraju pa mater in nekaj polsester in polbratov. Moja najlepša hvala vsem, ki so takrat ob uri žalosti tolažili in stali ob strani v mojih tugah. Počivaj mirno dragi soprog in oče! Žalujejo ostali: Frances Lavrenčič soproga, Mary, Frances, Juliana in Elizabeth hčerke in Anton in Andy sinova.

PRISILJEVANJE V AME- RIKO PREPOVEDANO

Ameriški kongres v Evropi ne bodo lupi pravice izdati dovoljenja v Ameriko po 4. marca, 1921.

Eden hvala dobiti svojo v Ameriko naj si da hvala vsi naši ameriški potujejo hitro, tako da bodo v dveh tednih hvala dobiti dovoljenje od ameriškega kongresa pred 4. marcem, 1921.

MATIJA SKENDER,

javni svetnik za Ameriko in stud kraj.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inšborg: 17. junija 1917
v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2637-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.
UPRAVNI ODBOR.

Predsednik: Vincens Calabar, podpredsednik: Anton Hraat, Box 140, Cantonburg, Pa., gl. tajnik: Matthew J. Tuth, tajnik bolnišnice oddelka Paul Burgen, gl. blagajnik: John Vegrich, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBOR.

John Underwood, predsednik, 409 Hay St., Springfield, Ill., **Matthä Jankovitch,** Box 378, Bertrams, Ohio, **Jan. Radlick,** Box 433, Smithton, Pa., **Frank Jankovitch,** 8805 Preaser Ave., Cleveland, Ohio, **John Ermon,** 928 First St., La Salle, Ill.

OSREDNJE OKROŽJE: **Paul Burger,** predsednik, 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. **VEHODNO OKROŽJE:** **Jacob Ambrosi,** Box 284, Moon Run, Pa. **Anton Radlick,** Box 73, Wick Haven, Pa. **ZAPADNO OKROŽJE:** **Anton Hraat,** Box 104, Green, Kans., za jugozapad. **Lee Kuhn,** Box 248, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovic, predsednik, 1937 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, **John Ambrosi,** 418 Pierce St., Eveleth, Minn., **Peter Bernik,** 3183 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor.

Vincens Calabar, **John Underwood** in **Matt Petrovic.**

Zdravstveni odbor.

Predsednik: **Frank Alot,** 5124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. **John Trilaj,** Box 191, Leavitt, Pa. **John Ovan,** 242 Englewood, Detroit, Mich. **Jan. Stuk,** 1105 E. 82. St., Cleveland, Ohio. **Mary Udevit,** 1944 So. Spina Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIKI: **Dr. F. J. Korn,** 8028 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": **John Jankovitch.**

POZOR! — Korrespondenti s gl. uredništvi, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole: **VSA FIERA,** ki se nanaša na posle gl. uredništva se pošilja Predsedništvu S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠNICE PODPORNE SE NASLOVE: **Bolnišni tajništvo S. N. P. J.,** 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATJE IN STAVKE: ki se pošilja gl. izvrševalnemu odboru in javnosti vabe se pošilja: **Tajništvo S. N. P. J.,** 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošilja na naslov: **Blagajništvo S. N. P. J.,** 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prebne glede potovanja in gl. izvrševalnega odbora se naj pošilja: **M. Petrovic,** predsednik nadzornega odbora, glavnega mesta je znan.

Vsi prihodni na gl. posvetni odbor se naj pošilja na naslov: **John Underwood,** 409 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodne proti uredništvu glasila se naj pošilja na naslov: **Predsedništvo S. N. P. J.,** 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, vnosniki, opisi, naročila in spisi, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: **"Prosveta",** 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Januar 1921 31 dni

EMIL KISS, BANKIR.

133 Second Ave.,
New York, N. Y.

S svojo petindvajset letno skušnjo stavim na razpolago moj bančni urad vsem Jugoslovnanom na vseh vrst posle kot:

Posiljanje denarja v vse kraje Jugoslavije po najnižji ceni, bodi v kronah, dinarih ali dolarjih.

Prodajam vozne listke za vse črte po vsianovljeni ceni.

Prejemam denar na uloge in plačam 4% obresti.

Ako želite dobiti svojce v Ameriko, obrnite se na našo banko, katere vam da vsa potrebna pojasnila in ugodnosti, kako jih namerite dobiti.

DELAVCI BRES DELAVSKEGA ČASOPISA je kakor vojak brez puške. Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveta."

POTRBUJEMO ŽENSKO za prebiranje perutninskega perja. Stalno delo, dobra plača. Oglasite se pri:

B. COHN & SON,
843 Vernon Park Place
near Blue Island ave.,
Chicago, Ill.

**JUGOSLOVANSKI KOLE-
DAR ZA LETO 1921.**

Poleg katoliških in pravoslavnih godov obsega mnogo drugih zanimivosti, kakor zabavne in poučne povesti, razne koristne navete za hišo in dom, več pesmi, smehnice itd. Cena mu je samo 25c s poštnino vred. Naroča se pri

SLOVENIJA,
383 First Ave.,
Milwaukee, Wis.

Ali ste izvršili svojo dolžnost?

Ali ste se kaj pomagali vašim trpečim sorodnikom v domovini? Ako ste, tedaj nikar ne pozabite jim to nadati kaj poslati.

Ne pozabite, da pri nas ni bil še nihče posvaran. Naša potreba je vedno med najboljimi. Pri posiljanju valoga denarja se vedno poslužite naše trdke. Vam gotovo ne bode nikdar žal, kar naše cene so najnižje in isplacemo v domovini v najkrajšem času, kar vam tudi dokazemo s potrdilnim podpisom prejemnika.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge in plačamo po 4% obresti.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine (pose) za potovanje in uredimo vse BREZPLAČNO.

Vam preskrbimo svojce in stanovalce hitro in gotovo, ter opravljamo vse javne posle in notarska dela.

Za vsako potrebo pridite osebno ali pa pišite na:

NEMETH STATE BANK,
IVAN NEMETH, predsednik.
10 E. 22nd Str. NEW YORK, N. Y. 1897 Second Ave.

Novice iz Jugoslavije.

Albanska kultura. — Razmere pri tvrdki Benedik v Črnolju se zrealijo v popolni albanski luči. Poslovodja Slapničar ima to lepo navado, da zagrozi večkrat kakemu delavcu, če se mu isti po pasje ne pokori, s palico: tudi se je že izpozabil, da je pograbil takega nepokorneža za vrat. Kaže svojo ščepetljivost, a tem, da je podjetnika vselej kadar je bil isti pri volji delavcem zvišati plače, od tega odušeni, če da bo on dobil delavce še za nižjo plačo. Tudi ni hotel dati popraviti delavskega stanovanja, katero je bilo slabše kot svinski hlev; čeprav mu je bilo to od tvrdke zaukazano, dokler ni bil oblastveno primoran. Slapničar je dal postaviti na trdnici novo kolodvoru cinkarno žago brez oblastvenega dovoljenja in jo dal v obrat brez vsake varnostne naprave, čeprav mu je prepovedal podjetnik sam, pustiti žago v obrat, dokler ni varnostno opremljena. Tudi se potem, ko je bil neki delavec pri žaganju drv poškodovan na glavi, in je prištevati le srečnemu slučaju, da ni zgrabil življenja ali vseno se ni zdelo Slapničarju vredno, zavarovati žago po obtoječnih predpisih, dokler ni bil po orodniku prisiljen. Nadalje je spravil v leseno, z lepjenko krito ahrambo, poleg katere v dveh s tanko leseno steno oddeljenih sobah v zelenih pešah kurijo in pred katero vozijo lokomotive več sodov bencina, čez 20 kg. smodnika, vžgalno vrvice, dinamit in druge gorljive snovi, in česar je razvidno, kako zelo skrbni za delavsko zdravje in osebno varnost. Vrhutega pa je še tako nevarno, da se lažja za prvega soc. demokrata in si je upal reči, da če bi on kandidiral za narodnega zastopnika v konstituantu, bi za vsi socialni demokrati volili. Smešno! Kar se tiče nurovega postopanja napram delavstvu tudi Benedik stari ne zadržuje za svojim ljubljenskim Slapničarjem niti za las, kajti on ne če izplašati delavstvu 50 odstotnega povzika plače v kar se je

pogodbeno obvezal in obklada posameznega delavca, če išče isti pri njem svojo krvavo zasluženo plačo z imenom boljševik, in drugimi aličnimi priimki, mu grozi s aretacijo in zaporom ter predlaga boga prav po balkansko, kar je zelo lepo za izobraženega večkratnega milijonarja. V pravo albansko imo nam pa postavljajo razmere in poslovanje imenovane tvrdke okolnost, da vporablja pri tehtanju živl v Bukovju, mesto utrošev — konjske podkve. — Torej prav po turško! Tudi mene je, kakor sem zvedel doletela čast, da mi je z Benedik predlinal boga, me imenoval punitarja njegovih delavcev in mi baje grozil z zaporom in to vse radi čarstva tkečnega s njegove tvrdke, objavljenega v "Napreju" od predzadnje sobote, nakar mi pa zagotovim da me vse njegovo poslovanje in grožnje ne bodo spravile iz ravnotežja, kajti imam še mnogo slabo duhtečega materijala iz njegove zaloge, katerega si pa pridržim za prihodnjice.

Nesrečen. Belgradska policija je v Topčideru prišla gologlavca ženskega, z dolgo brado, velikimi lasmi, oblečenega v belo sušeno obleko, na rami pa je nosil nad dva metra dolg lesen križ s Kristusom. Pri zaslišanju je neznanec policiji izjavil, da se piše Mile Babić in da je iz samostana Gomjenice v banja-lučkem okrožju. Na vprašanje po njegovem poslu je izjavil, da je prevod božjega carstva in sv. evangelija Jezusa Kristusa, kateri službi se je posvetil že v mladosti. V Belgrad je prišel po prav iz Bosne, da obišči vladarju nekoga Gaja Grbića, meniha v samostanu Gomjenici, ki je poneveril 15.000 K cerkveno šolskega narodovega denarja, s katerim denarjem sedaj ta Gaja trguje. Neznanec je bil izročen upravi mestu Belgrad, da se ugotovi njegova identiteta. — Karakterističen slučaj versko blaznega in fanatičnega človeka, ki kakor otrok tava neveden in omejen po svetu.

Vsi kovinarski delavci v Osijeku so stopili v stavko, ker podjetniki niso hoteli ugoditi njihovim zahtevam po zvišanju plač.

Iz sovjetske Rusije.

ODPRAVA DENARJA V SOVJETSKI RUSIJI.

Po poročilu pisarjev vrstic je svet ljudskih komisarijev sklenil, da naloži finančnemu komisariatu, da tekom enega meseca predloži svetu ljudskih komisarijev točno izdelane dekrete o odpravi plačevanja za vse življenske potrebe, ki se izdajajo od prekrbovalnega komisariata delavcem, nastavljenim in njihovim družinam ali pa na karte prve in druge kategorije, nadalje o odpravi najemnine za delavce, nastavljenim in njihovim družinam, ki stanujejo v državnih in mestnih hišah in slednjič o odpravi plačevanja kuriva vsake vrste, ki se izdaja delavcem, nastavljenim in zavodom po načrtih glavnih uprav za kurivo, za plin, elektriko, telefone, vodovod, kanalizacijo itd. Istočasno se je pri svetu ljudskih komisarijev obrazložila komisija, ki ima nalogo, da tekom 1 meseca izdela vprašanje: popolnega anuliranja denarnih operacij (med temi tudi takimimovane bančne operacije), kakor tudi v medsebojnem prometu produkcijskih podjetij in institucij sovjeto.

Na ta način bo mogoče že ob obilniški revoluciji od 1. 1917. na vsak način pa ne kasneje kakor 1. januarja uresničeno to novo in osnovno veliko izboljšanje organizacije življenskih vrednot. Istočasno stopa s 1. januarjem v veljavo tudi druga odredba od sveta ljudskih komisarijev: 24. avgusta potrjena odprava plačevanja voznim po železnicah za vse blago in skoro za vse potnike (n. pr. za delavce in nastavljenice, ki gredo na dopust, na delo, šole, kongrese, se udeležujejo izletov strokovnih organizacij itd.)

V jubilejskem članku "Pravda", ki je izšel ob lamski obilniški oktoberske revolucije, se je povdarjalo, da bo delo tretjega leta že pripravljalo možnost vidne spremembe življenskega načina ljudstva na polju nepremičnih vankdanjih življenskih odnosa, če je bilo prvo leto sovjetske

oblasti posvečeno v glavnem zunanji, telezni okupaciji tovaru, delavne in če je drugo leto posvečeno ureditvi notranjega, aparata uprave in vodstva gospodarskega življenja. In sedaj se udeležuje pred nami polagoma uničenje moči denarja, uničenje denarja samega.

Začetek je bil majhen. Prvič se je v konkretni obliki zasnovo to vprašanje od mestnega sveta moskovske organizacije naše stranke, ki je enoglasno sprejel poročilo pisar teh vrstic, ki je smatral za nujno, da se takoj odpravi plačevanje za prekrbo otrok, za obliko delavcev, za stanovanje in za kruh. Izkazalo se je vendar, da psihološki pogoji za takoj odredbo v tistem času še niso bili dani in uresničenje te se je izpolnjevalo deloma in polagoma. Aprila je bil izdan dekret o brezplačnem prekrbovanju otrok, toda samo za življenska sredstva in do 14. leta in satno v lažjih pokrajinah. (Kasneje se je starost polagoma zvišala do 16. leta, za učence se je pridalo brezplačno oblačilo in področje brezplačnega razdeljenja se je povečalo, pričelo se je izdajanje po 30 aršinov sukna za vsako novorojeno dete.) Po kratkem času se je pričelo brezplačno razdeljevanje specialnih kakor tudi "produkcijskih" oblik, kar je polagoma prišlo na vse delavce in se je tudi milo brezplačno izdajalo. Med tem so se odpravile poštni pristojbine za navadna pisma. Delna sprememba duine v naravnih premijah ni bila majhnega pomena, kar je postalo osnova razdeljevalne politike muke socialistične federativne republike. Šele sedaj se te odredbe izpolnjuje v najnovejšimi odredbami in postajajo splošnoveljavne. Kmalo bodo delavci denar upotrebljavali le za nakupovanje na trgu od veržnikov, v kolikor še ta trg obstoja.

Potom vojak in bojev v zadnjem letu uspeša združitev delov Rusije (Sibirija, Turkestan, Kavkaz, Ukrajina) mora pospešiti uničenje kupovanja pri veržnikih. Mi dobivamo bombah in krutro iz mejnih pokrajin, ki so bile prej odrezane od nas. Centrum je imel 1. oktobra že sedemkrat več bombah kakor 1. januarja 1920. Tovarno delujejo in v enem letu bo se kmete boljše, če bodo svoje produkte ssemenjivali za manufakturo, kakor pa da jih skrivajo za veržnike, ki kupujejo s papirnatim denarjem. Če bo država razpolagala z veliko množino življenskih sredstev in izdelkov, bo verženje izgnilo, ker ga ne bo nihče potreboval.

Teško je v eni poteki oceniti ves pomen počasnega izumiranja denarja za javno varstvo, za splošno psihološko povprečnega človeka. Če od nekada je človek navajen misliti na denar kakor tudi na samo ob sebi razumljivo podporo življenskih odnosov, ki jih skoro že narava sama podaja, že v svetem pismu je na večih straneh omenjeno tisto znamenje zlato tele. In sedaj po prvih letih organizatorskih naporov zmogovitega proletariata, se rušijo ti societni stebri blagovnega gospodarstva, kakor papirnatih hiše. eč je to ustvarjajoča sila novega reda celo v prvi najtežji perijodi njegovega obstoja, se bo izboljšanje vedno bolj pospeševalo. Ko bodo naši otroci odrasli, se bodo denarja samo spominjali, naši vnuki pa ga bodo pomnili po peštrih slikah v učenih knjigah zgodovine. (R. F.)

Kulturno delo. V okraju Nikolski, saratovska gubernija, obiskuje ljudsko šolo 23.000 otrok, to je 85 odstotkov več kakor v predrivolucijski dobi.

Konec laži. V angleško pristanišče Portsmouth je prispelo 50 Angležov, katere so boljševiki zajeli v mesecu aprilu v mestu Ensell. Ti bivši ujetniki pravijo, da so občutili precej pomanjkanja hrane in zdravniške pomoči, toda pribiti morajo, da so razširjene vesti o boljševiških grozovitostih nad ujetniki popolnoma izmišljene. Angleški poročnik W. Bolitov je izjavil, da so navedeni angleški ujetniki celo sedemdesetmesečno internacijo prebivali v šoli, kjer so dve uri dnevno igrali nogometno igro. Hrano so si kuhali sami in vsak dan je smel en mož imeti njih na trgu, da nakupi hrano.

Uspehi Sovjetske obnove. "Izvestja" poročujejo k VIII. vsruskemu sovjetskemu kongresu važna podatke, ki karakterizirajo dovolj jasno sovjetsko obnovo.

Sovjetska federacija ima 133 milijonov duš. V svrhu polnjenja analfabetizma se je otvorilo 210.000 šol. Okolu 2.800.000 kmetov in delavcev se je že naučilo v teh šolah pisati, brati in še drugih jačih potrebnih predmetov. Gospodarsko štetje je dokazalo, da je prešla vsaka kmetija, ki ni imela enega konja in ene krave za poljedelska dela, konja in kravo iz državnih stanov. V več vseh je že napolnjena elektrika. Katere se poskušajo pridobivati za razsvetljavo, za milice in druga gospodarska dela. — V letu 1920. je ustanovila Sovjetska Rusija nad 110 elektrarn, ki preskrbujejo z električno silo cele industrijske in poljedelske okraje.

Reorganizacija revolucionarnih vojni sodišč. Po naredbi revolucionarskega vojnega sveta se spojijo revolucionarni vojni tribunali rdeče armade z revolucionarnimi okrožnimi vojnimi sodišči. Vsa sodišča se neopredelno podrejena revolucionarnim vojnim sodiščem republike.

Iskajdba ruskoga delavca. Ruski tkalec Kisečenko je izdelal mehanski tkalni stol, ki bo po masu znanstvenih strokovnjakov zrevolucioniral vsi tkalni industriji.

Končni boji. Vseled prenehanja sovražnosti je štab revolucionarnega vojnega sveta dne 14. dec. sklenil, da do nadaljnjega preneha z izdajanjem vojni poročil.

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov obsegajoča kmetija na Willard, Wis. Nekaj je že obdelanega in drugo je hosta. Na posestvu je vse potrebno poslopje in je v dobrem stanju. Zemlja leži v ravnini in po sredini teče mali potok, kar je veliko vredno za farmerja. Šola je blizu in je le dve milji od železniške postaje. Za vsa nadaljna pojasnila obrnite se osebno ali pa pismono na lastnika, na J. A. R. 1885 East 29th Stret, Lorain, O.

RAZGLAS!

Nasnanjam vsem rojakom izrom Amerike, da je v tukajšnjem premogorju "SUNN SIDE", P. O. Strong, Colo., ubilo rojaka MATIJA SARSON, rodom iz Istrije, občina Kastav, okraj Voloska. Omenjeni pokojni član ima v državi Illinois svojo sestro, katero uljudno pozivljam, da se mi takoj prijavi radi zelo nujnih zadev. Moj naslov je: Frank Blatnik, P. O. Solar, Colo.

FRENCH LINE

FRANCOŠKA ČRTA "COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE".

Iz New Yorka v Hamburg. Medkrvoje. Odpluje v tork Marca 1.

Kabine in tretji razred na razpolago.

Za ceno listka in druge oglase se pri domačem zastopniku.

RADA NI IZVEDELA

Za Jakob Severja, po domače Kenčkov iz Puštalca, hiš. št. 28, pri Škofji Loki na Goenjskem, Jugoslavija. Pred šestimi leti je bival nekje v Pennsilvaniji, sedaj pa ne vem kje. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve za njegov naslov, naj mi ga naznani, ako bo pa sam čital ta ogles, naj se mi prijavi. Poročati na inam zelo važno stvar iz stare domovine. Moj naslov je: Mary Hribernik, P. O. Box 28, Galesburg, Ohio.

JAVNA BANVALA.

Slagovita Immigrant Bank, 436 W. 23rd St., New York, N. Y.

Gospodje: Kakor vidim iz prejetega prejemnega potrdila, je bil moj po Vaši Banki dne 28. oktobra poslan denar uslovniku Francetu Pramičkar v Izaki, Medija Litijska, Dolenjsko, dne 15. novembra izplačan.

Za Vaše hitro, točno in pošteno poslovanje se Vam skupaj z svojo soprogom najlepše zahvaljujemo in Vas priporočamo vsem rojakom Slovencem po celi Ameriki. Vaša Marie in Jože Zvonar, Lock Box 92, Clinton, Ind.

PROSTO

ZEMIJEVID OLJNEGA POLJA

Na vašo zahtevo vam pošljemo zastoj zemijsvid oljnatega polja v državi Texas, ki kaže vse vrtele, kje in kako se pridobiva olja. Pišite ponj. Samo določeno število jih damo zastoj.

Advance Oil Company

Fort Worth, Texas, 810-12-14 Throckmorton St.

ODHOD PARNIKOV.

New York—Tret

28. jan.—Belvedere
29. jan.—Argentina
1. feb.—Italia
9. feb.—President Wilson
15. feb.—San Giusto
18. mar.—Columbia
19. mar.—Argentina
28. mar.—President Wilson
2. april.—Belvedere

New York—Havre

29. jan.—La Savoie
5. feb.—La Lorraine
15. feb.—Chicago
16. feb.—Leopoldina
17. feb.—La France
28. feb.—La Savoie
8. mar.—Rochambeau
15. mar.—La Touraine
17. mar.—La France
19. mar.—Chicago
26. mar.—La Savoie
4. april.—La Lorraine
12. april.—Rochambeau

New York—Cherbourg (Francija)

3. feb.—Aquitania
8. feb.—Albania
17. feb.—Imperator
26. feb.—Aquitania
1. mar.—Saxonia
15. mar.—Albania
22. mar.—Aquitania
7. april.—Mauretania

Za cene in druge podrobnosti obrnite na:

Zakrjak & Celark, 70 — 9th Ave., New York City

S. A. M. A.

Povest. — Epical F. S. Finiger.

(Nadaljevanje.)

"Naj pa bom", se je razhudil Jok in jezo odšel iz hleva. "Naj le bom, zate, če hočeš! Mešetarji naj ti, kdor hoče, jaz ne. Tisto kravo kozjo pa nesl štuparimo v semenj! Le nesl jo, Jo boš nazaj tudi prinesel!"

Nikamor več ni pogledal Jok, celo v krčmo ne, dasi je bil žejen in čutara prazna.

Domov ga je gnalo in čudá težka je bila njegova noga. Ko je pri Smrekarju v temi otipal, da še ni komata na ključki pred hlevom, se je silno raztogotil, in da je bilo od Strniške kakor do Plankarja daleč, bi bil takoj odšel s pismom tja in bi ga bil vrnil od sebe.

"Plačš mi ta pekel, plačš! Ne bom zastoj oral z vragom!"

Tako je benti, ko je zaslišal koleselj.

Ko je Smrekar zagledal pismo, je napojil Joka s konjekom in nič se mu ni smilila draga pijaka. Mešetar se je pa opobunil ob pijači in ni odjenjal, dokler ni dobil za pismo stotaka. Udarila sta — Jok je pijan zagrčal.

Tedaj je Alena plašna potegnila odejo čez glavo.

IX.

Ko je Smrekar posvetil opitemu mešetarju, ki se je oprjel na sidlo z obema rokama, gredoč po stopnjicah, do večnih vrat, se je Jok upoklonil pred njim in mu, sibiže se sem in tja, zagrozil: "Zapomni si, Smrekar! Zaradi tega pisma jaz ne bom trpel ne tukaj, ne tamkaj! Ti glej! Ti!"

Smrekar je odklepal vrata in skoro pahnil pijanca skozi duri ter naglo zaklepal.

Slišal je, kako je zunaj zahroščalo po pesku.

"Padel je, falot!"

Potem je razumel kletvice in rigajoč: "Ti! Ti! Jaz nič!" Smrekar se je hitro obrnil, da ne bi slišal Jokovih groženj. Toda na tretji stopnici je že obstal. Svečnik v roki je trepetal, kakor so mu udarjali sunki razburjenega srca.

Jok je grčal in klek, po pesku je drsalo in praskalo — in nato je padlo nekaj s težko težo — mešetar je pa zakričal:

"Slepar!"

Smrekarja je sročilo.

"Izda me v tej pijanosti."

Postavil je svečo na tla in se vrnil k vratom. Z roko je prijel za debeli ključ, da bi ga zavrtel in pogledal skor vrata.

"Ba, kaj mi more! Kdo bi verjel pijanemu!"

Roka je izpuštila ključ, zunaj je pa Jok glasnoje zakričal:

"Pomagaj, če ne, povem, povem—"

Smrekar je odklenil in stopil k Joku, ki je

visel na vseh štirih in ni mogel kvitku. Oprjel ga je in dvignil z močno roko.

"Tak ne daj se! Ne vinarja ne zasliši več, to ti poveni, če ne boš pameten."

Mešetar je godrnjal in krčgal. Vsi udje so mu odpovedali, glava je opetala, noge ga niso nešle.

Togotno ga je objel Smrekar čez pas, da je Jok zastekal in se ga oklenil z roko okrog vratu. V temni noči se je sramoval Smrekar tega objema, da so ga pekla lica v vročici. Siloma je pol nesel, pol vlekel Joka v listnjak in ga tamkaj položil v posteljo.

Ko se je vrnil v obednico, je prijel pismo, ki je ležalo na jizi, in se skril v pisarno. Čudovita sila ga je vlekla, da bi takoj odpretil pismo. Poskušal je, če bi se dalo odpreti brez sledi. Toda dobro je držal ključ in se pešat povrhu. Odločil ga je na mizo, prekril rok na hrbtni in začel hpditi po sobi gor in dol.

Glava se mu je povesila, v sreč je občutil grozno ponizanje. Zdelo se mu je hipoma, da se vidi pijana in umazana mešetarjeva roka na njegovem tilniku in ostudni diš Jokovih ust mu je plul v obraz. Hodil je naglo po sobi, pogledal vselej na pismo, kadar je šel mimo mize, dasi ni krenil z glavo. Polagoma se mu je zadelo, da se je pismo dvignilo z mize in da hodi pred njim in da ga vidi celo tedaj, ko bi zatnil oči, ali pihnil luč; vedno pred njim bilo pismo, na tilniku roka mešetarjeva, v obrazu pijanski duh. Navsezadnje se mu je upognil celo hrbet, da je orjak hodil, kakor oprtan s silno težo, izpod katere ni bilo izhoda.

"Vraga, kaj se mi blede!" je izpregovoril glasno, ko je z nogo zadrl ob stol. Vzravnal se je sredi sobe, pogledal na pismo in se nagnil proti njemu. Roke so se na hrbtni sunkoma razklenile, prsti so segli po lista — in odločno zlomili pečat, da so se sesuli drobci na mizo.

Ko se je to zgodilo, se je umaknila mešetarjeva roka z njegovega tilnika, vsa težka teža je zadrkila z njegovih pleč in znaga je sijala z oči, ki so že letele po odprtem pismu.

"pettboe več plačamo vselej za Vaše gozde, kakor jih plača Smrekar."

Tak je bil konec pisma.

"Ne boš se redil, Taljan! Ne boš se!"

Kakor skrivnost in kakor zaklad je Smrekar spravil pismo in ga zaklenil. Ko je skril ključ, si je pomel roke in vsa moč se je vrnila v njegove žile. Kakor blisk mu je zažarel načrt v glavi in vesel je bil na drta, da je stisnil pest in požugal Taljana. Požugal je tudi gorl proti šoli.

"Minka, pomnila me boš!"

Nato je legel hitro zaspat, kakor človek, ki se je trudno priboril do cilja.

Ko je Alena zjutraj odprla okno, je sijalo zunaj prekrasno jesensko jutro. Veter je rahlo vlekel skozi divje trto pred njenim oknom, da so se zolrtoride listi valpali trumoma na tla. God na polbočju hribov je gorel v prvih solnčnih larkih. Kakor plamenil se je zibalo ovenclo listje.

(Dalje.)